

İhracatçıya Yatırım Hibesi

Bülent GÖRER - Yeminli Mali Müşavir

Küresel yaşadığımız COVID-19 kriz döneminde hep kötü haberleri ve devlet desteklerini takip ettik. Bu dönemde ihracatın kıymeti biraz daha iyi anlaşıldı. Artan uluslararası rekabet dünyasında, özellikle kriz döneminde, sadece ihracat yapmanın değil ihracat pazarlarının da çeşitlenmesi gerektiği hususuyla yüzleştik. Tek ülkeye ihracat yapan işletmelerin, o ülkede kriz olduğunda zorlandığını gördük. Küreselleşme, Marshall MacLuhan'ın 1960'lı yıllarda yayınladığı "Komünikasyonda Patlamalar" (Exploration in Communication) adlı kitabında ilk olarak bugünkü anlamıyla kullanılmıştır. Küreselleşme beraberinde getirdiği rekabet, işletmeleri sürekli yeni pazarlara zorluyor. Bu durumda ihracatçıya düşen görev; etkin, verimli üretim tekniklerini geliştirmek ve uluslararası pazarda tedarik zincirine katılarak, farklı pazarlarda müşteri edinmektir. Bu açıdan, ihracatçıların,

- Ölçek ekonomilerini yakalayabilmek
- Teknoloji kazanımı sağlamak
- Üretim kalite ve standartlarını yükseltmek
- Yeni istihdam imkânı yaratmak
- Uzun süreli işbirliği geliştirmek
- Küresel olarak markalaşmak

İçin sürdürülebilir ve disiplinli üretim yapısına geçmesi gerekmektedir. Bu yapıya geçmek ise yatırım yapmayı gerektirir. Söz konusu yatırımı yapabilmek için işletmelerin için öz kaynak ya da yabancı kaynak kullanması gerekecektir. Bu yazımızda, öz kaynak kullanmayan işletmelerin, kredi ya da tedarikçi finansmanına başvurmadan bu yatırımı yapmalarını sağlayacak bir hibe

programından bahsedeceğiz. Ülkemizde de ihracatçılar sürekli desteklenmekte ve teşvikler verilmektedir. Yukarıda bahsettiğimiz, küresel tedarik zincirinin parçası olmak için ihracatçılarımıza destek olmak için 2014 yılında Ekonomi Bakanlığı bünyesindeki Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu bir hibe programı geliştirmiştir. Bu hibe programı 2014- 8 Sayılı Pazara Giriş Belgelerinin Desteklenmesine İlişkin Karar'a dayandırılarak Küresel Tedarik Zinciri (KTZ) Yetkinlik Projeleri olarak yeni bir destek programı oluşturulmuştur. Bu destek programı tamamen geri ödemesi olmayan bir hibe programıdır. Genelde, tasarım, marka ve Turquality destekleri daha çok bilinen destekler olup, KTZ henüz çok bilinmeyen bir hibe destek programıdır. KTZ hibe programı ile ihracat yapan veya yapacak olan işletmelerin, üretim yetkinliği ve tekniklerini geliştirme, bilgi işlem alt yapısı ve organizasyon yapısındaki yeterlilikler değerlendirilmektedir. Bugün, bu hibe programını Ticaret Bakanlığı yönetmektedir. Esas amacı, ihracat artışını sağlamak olan program için işletmelerin İhracat Ana Planı hazırlamaları beklenmektedir. Hazırlanacak bu plan doğrultusunda işletmelerin ihracatı artırması için yatırımlarına konu olan;

- Makine, ekipman ve donanım alımları
- Yazılım alımları
- Eğitim, danışmanlık ve yurtdışı müşteri ziyaretlerine ait masraflar
- Sertifikasyon, test/analiz, ürün doğrulama harcamaları,
- Yurtdışı ofis ve depo kiralama giderleri, desteklenmekte.

Stratejik olarak belirlenen bir sektör bulunmamakla beraber, özellikle yan sanayi işletmelerinin, OEM (Original Equipment Manufacturer) olarak tanımlanan orijinal ürün üreticilerinin tedarikçisi konumuna gelebilmeleri teşvik edilmektedir. Ancak, OEM dışında, imalat sektöründe faaliyet gösteren hatta tekstil firmalarının da bu hibe programında faydalandığını görüyoruz. KTZ hibe destek programının yukarıda sayılan yatırım konularının

her biri için farklı destek tutarları olmakla beraber, harcama konusu yatırım tutarının maksimum %50'si desteklenmektedir. Toplam hibe destek tutarı, işletme başına 1 milyon dolar ile sınırlandırılmıştır.

KTZ hibe destek programı 2014 yılında açıklanmış olsa da, uygulamaya 2017 yılında girmiştir. Ticaret Bakanlığı 2019 yılı İlerleme Raporu'nda, 2017-2019 arası hibe desteği alan işletmelerin ihracatının %7,8 oranında arttığı belirtilmektedir. Aynı dönemde 2018 yılı krizi yaşadık ve Türkiye ihracatı %9,3 oranında arttı. 2019 yılsonu itibariyle bakanlığa 85 proje başvurusu yapılmış olup, 31 adet proje desteklenmiştir. Başvuru sayısı yüksek olmasına rağmen onaylanan proje sayısı düşük kalmıştır. Onaylanmayan projelerin neden red olduğuna ilişkin olarak bakanlığın ilgili ilerleme raporunda, firmaların hâlihazırda başka destek programından faydalanmaları veya tebliğde belirlenen koşulları sağlamamalarından kaynaklı olduğu belirtilmiştir.

İhracatçıların İhracat Ana Planı hazırlarken titiz ve dikkatli olmaları gerekmektedir. 1 milyon dolar tutarındaki hibe, azımsanmayacak ölçüde iyi bir destek olup, işletmeler için bilançolarında öz kaynak artışı anlamına gelmektedir. Küreselleşme yolunda ilerleyen özellikle orta büyüklükteki işletmelerin bu hibe programından faydalanması, uluslararası pazarlarda rekabet avantajı yaratacaktır.

